

KAZAKİSTAN'IN BAĞIMSIZLIĞININ 25. YILDÖNÜMÜ, 2016 - HOCA AHMED YESEVİ YILI VE 2016- YUSUF HAS HACİB YILI ANISINA ULUSLARARASI EL – FARABI OKUMALARI ALMATI'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Güljamal KORTABAYEVA*

(Akt.: **Şehnaz Burhaneddin ÜNAL**)

Gazi Türkiyat, Güz 2016/19: 301-305

Uluslararası El-Farabi Okumaları, geleneksel olarak her sene Nisan ayında iki hafta boyunca yerli ve yabancı bilim adamlarının katılımlarıyla sempozyum, konferans, seminer, yuvarlak masa toplantıları ve çeşitli yarışmaları kapsayarak El – Farabi Kazak Milli Üniversitesi tarafından Kazakistan'da düzenlenmektedir. Uluslararası El-Farabi Okumalarının ilki, El-Farabi Kazak Milli Üniversitesinin kuruluşunun 80. Yıldönümü kutlamaları çerçevesinde gerçekleşmişti.

Bu sene üçüncüsü düzenlenen Uluslararası El-Farabi Okumaları, Kazakistan'ın Bağımsızlığının 25. Yıldönümü, UNESCO tarafından ilan edilen 2016 - Hoca Ahmed

* Doç. Dr., El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Doğu Bilimleri Fakültesi, TÜRKSOY Bölümü.

Yesevî Yılı ve TÜRKSOY tarafından ilan edilen 2016- Yusuf Has Hacib Yılına ithaf edilmiştir.

Söz konusu bu etkinlikler çerçevesinde 13 Nisan 2016 tarihinde, büyük düşünür, bilim adamı ve şair Yusuf Has Hacib'in doğumunun 1000. yıldönümüne ithafen "Yusuf Has Hacib Çalışmalarının Türk Kültürüne Katkısı" konulu konferans gerçekleşti. Konferansın asıl amacı, büyük düşünürün mirasından yararlanmak suretiyle bunları günümüze taşımak ve bilimsel gelişmelere yön vermektir.

El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen ve Türk dünyasında büyük ses getiren söz konusu konferansa Azerbaycan, Başkurdistan, Kırgızistan ve Türkiye'den katılan bilim insanları, konferans öncesi, üniversitenin kampüsünde bulunan El-Farabi'nin anıtına çelenk koyup saygı duruşunda bulundu ve Orta Asya'daki üniversitelerin en büyük kütüphanesi olarak bilinen El-Farabi Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan El-Farabi müzesini ziyaret etti.

Konferansın açış konuşmasını yapan Üniversite Rektörü Prof. Dr. Galım Mutanov, katılımcılara hitaben yaptığı konuşmada; Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY'un, 2016 yılını Yusuf Has Hacib Yılı olarak ilân ettiğini, konferansın esas amacının Yusuf Has Hacib'in mirasının dünyaya tanıtılması olduğunu, büyük düşünürün "Kutadgu Bilig" adlı eserinin Oğuz-Kıpçak dillerinde yazılarak yüzden fazla dile çevrildiğini ve eserin El-Farabi'nin düşüncesiyle örtüşen paha biçilmez bir çalışma olduğunu ifade etti.

Konuşmasına devamında Yusuf Has Hacib'in bilim ve ilim hakkındaki çalışmalarının günümüze kadar değerini kaybetmediğinden, bilim ve ilimin "Kutadgu Bilig" eserinde insan için çok önemli bir değer olarak vurgulandığından söz eden Rektör, bu yüzden düşünürün bilim ve ilimi geliştirerek toplumda insanları yetiştirmeye davet ettiğinden bahsetti ve bu vesileyle bu büyük etkinliklere imza atan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov'a desteklerinden dolayı teşekkür etti.

Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov ise konuşmasında; Yusuf Has Hacib'in Türk dünyasının büyük düşünürü ve söz ustası olduğunu ve bu etkinliğin Kazakistan'ın Bağımsızlığının 25. Yıldönümüne ithaf edildiğini belirterek, TÜRKSOY Teşkilatı'nın Türkiye, Çin gibi ülkelerde Yusuf Has Hacib'in doğumunun 1000. yılına ithafen pek çok projeleri olduğundan, bu etkinliğin El-Farabi Kazak Milli Üniversitesinde gerçekleştiriliyor olmasının üniversitenin Türk halklarının değerleriyle ilgili araştırmalara ve projelere verdiği önemden kaynaklandığını ifade etti.

Konuşmasını büyük düşünürün "Ey, insanoğlu, iyilik yap" sözleriyle bitiren Kaseinov'un akabinde kürsüye çıkan, Türkiye Cumhuriyeti Almatı Başkonsolosu Rıza Kağan Yılmaz ve Kırgız Cumhuriyeti Almatı Başkonsolosu Gülnar Narmatova da etkinliğin önemine değinerek, Yusuf Has Hacib'in doğumunun 1000. yılına

ithafen Türk coğrafyasının her yöresinde ünlü düşünür adına değerli faaliyetlerin yürütüldüğünü ifade ederek bu çalışmalarda emeği geçen tüm akademisyenlere ve araştırmacılara teşekkürlerini iletiler.

Etkinlik kapsamında gerçekleştirilen panelin ilk oturumunda yurt dışından gelen bilim insanlarının sunumları dinlendi. Bakü Devlet Üniversitesi Türk Edebiyatı Tarihi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ramiz Askerov'un "Kutadgu Bilig Eserinin Azerbaycan'da Araştırılması" konusu hakkında verdiği bilgiden sonra El-Farabi Kazak Milli Üniversitesinden Prof. Dr. Vahit Hamzaoğlu "Yusuf Has Hacib'in Doğduğu Yer Kazak Toprakları" konulu bir slayt sunumu gerçekleştirdi.

Sunumunda yıllarca arkeolojik gezilerinden elde ettiği bulgulara değinen Hamzaoğlu, bu bulguların Yusuf Has Hacib'in vatanının Kazak toprakları olduğunu düşündürdüğünü ifade etti.

Gazi Üniversitesi Türkiyat Uygulama ve Araştırma Merkezi Başkanı Prof. Dr. Hülya Kasapoğlu Çengel: «Анадолыдан Дешті қыпшақ даласына, алыстан ат терлетіп келген ғалымдарға, баршаңызға дұғай-дұғай сәлем!» cümlesiyle sözlerine başladı. Sayın Kasapoğlu Çengel'in "Türk Halklarının Tarihi ve Kutadgu Bilig" konulu Kazak Türkçesi'yle yaptığı sunumu katılımcıların beğeniyle karşılandı.

Kırgız Cumhuriyeti Milli Akademi Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Abdıldacan Akmataliyev ise konferansta "Yusuf Has Hacib ve Yeni Kırgız Edebiyatı" konulu bir sunum yaptı. Sayın Akmataliyev sunumunda "Kutadgu Bilig" in yazıldığı döneme değinerek bu eserin tam olarak hangi dilde yazıldığına dair bilim adamları arasındaki tartışmaların henüz sona ermediğini, çoğu araştırmacıların "Kutadgu Bilig" eserinin eski Türkçeyle yazıldığını ispatlamaya çalıştıklarını, "Kutadgu Bilig" in Türk dünyasını, Kırgız halkını gururlandıran orta asırdaki en değerli yazma eser olduğunu vurguladı.

Abdıldacan Akmataliyev'in sunumunun akabinde konuşmasını yapan Prof. Dr. Berikbay Sagındıkoğlu, Sayın Akmataliyev ifadelerini doğrulayarak "Kutadgu Bilig" eserinin dilbilimi araştırmalardan elde edilen verilerle Oğuz-Kıpçak dilinde yazıldığını ifade etti. Kazak dilinin gelişme, değişme ve oluşma dönemini aydınlatmada "Kutadgu Bilig" eserinin önemine değinen Prof. Dr. Berikbay Sagındıkoğlu, genç bilim adamlarının gelecekte "Kutadgu Bilig" eserinin Oğuz-Kıpçak dilinde yazıldığına bilim dünyasını ikna edeceklerini düşündüğünü ifade ederek, gençlerden daha çok beklentilerinin olduğunu dile getirdi.

Başkurdistan adına Rusya Bilim Akademisi, Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsü Eski Edebiyat Bölüm Başkanı Dr. Ahat Salihov: "Ahmet Zeki Velidî Togan Araştırmalarında "Kutadgu Bilig" Eserinin Namangan Örneği" konulu bir sunum yaptı.

Ahat Salihov, Bin yıl önce eski Türk Edebiyatının en güzel örneği olan “*Kutadgu Bilig*” eserinin müellifi Yusuf Has Hacib’in yazdığı eserinde kendi halkının hayatının, yaşayış tarzının, manevî mirasının tüm özelliklerini yansıtmaya çalıştığını, bu sayede Türk kültürünün ebedî heykeli olabilecek bir eser yaratıldığını, sevdiği halkın kültürünü öven şairin faaliyetlerinin, eserinde ortaya atılan fikirlerinin, kaydettiği bilgilerinin, kullandığı edebiyat üsluplarının daima dikkat çekeceğini düşündüğünü belirterek, Almatı’da yapılan bu uluslararası konferansın bunun en büyük ispatı olduğunu vurguladı.

El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi ve Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSÖY) işbirliğiyle düzenlenen panelin ikinci oturumu üniversitenin Doğu Bilimleri Fakültesi TÜRKSÖY Bölümü’nde devam etti. Yusuf Has Hacib eserlerini analiz etmek amacıyla organize edilen oturumunu, TÜRKSÖY Bölümü Başkanı Prof. Dr. Askar Turganbayev yönetti. Oturuma Türkiye, Güney Kore, Azerbaycan, Başkurdistan, Kırgızistan’dan bilim adamları, araştırma merkezi müdürleri, üniversite camiası, basın-yayın mensupları, doktora, yüksek lisans ve üniversite öğrencileri aktif katılım sağlayarak izlediler.

Türkiye’den Doç. Dr. Güljanat Kurmangaliyeva Ercilasun (Gazi Üniversitesi), Doç. Dr. Fatih Mehmet Şeker (İstanbul Medeniyet Üniversitesi), Kırgızistan’dan Dr. Meerim Kolbayeva, Cazgül Toyçubekkızı ve Kazakistan’ın çeşitli üniversitelerinden Prof. Dr. Danday Iskakulı, Jakıpbek Altayulı, Jakan Moldabekov, Ötegen Kümisbayev, Saltanat Aybergenova, Alimjan Hamrayev, Erbolat Bayatulı gibi akademisyenler çok değerli sunumlarını katılımcılarla paylaştılar.

Uluslararası konferansın sonunda alınan kararlar neticesinde; Yusuf Has Hacib miraslarının araştırılmaya devam edilmesi, Türk dili konuşan ülkeler arasındaki bağların güçlendirilmesi, ortak tarih ve kültürel mirasların oluşturulması, canlandırılması, geliştirilmesi, korunması, gençlere ahlaki ve manevi duyguların aşılması, onların milletini, vatanını seven birer birey olarak yetiştirilmesi konusunda kararlar alındı.

Kapanış konuşmasını yapan Doğu Bilimleri Fakültesi Dekanı, Prof Dr. Bayan Jubatova: “Biz, kökümüz aynı bir milletiz. Bizim tarihimiz, kültürümüz, dilimiz aynıdır. Cumhurbaşkanımız Nursultan Nazarbayev’in teklif ettiği “Ebedî Halk” millî projesi de bir tesadüf değildir. Bu projenin de asıl amacı halklar arasındaki tarihi, kültürel bağları güçlendirmek, canlandırmak ve korumaktır. O yüzden bugün, geçmişe bakarak araştırmanın, çalışmanın tam zamanıdır. İğne ile kuyu kazmak gibi olan bu meşakkatli çalışmalarda emeğinizin karşılığını görmeniz dileğiyle herkese başarılar diliyorum.” dedi.

Konferansın sonunda katılımcılara TÜRKSÖY Teşkilatı tarafından katılım belgesi ve plakette takdim edildi.

Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı TÜRKSOY tarafından Büyük Düşünür, Şair ve Bilim Adamı Yusuf Has Hacib Yılı anısına düzenlenen uluslararası konferansın ilk olarak El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi'nde gerçekleştirilmesinden dolayı üniversitemizin bir mensubu olarak gurur duyuyorum.